

بررسی میزان کارآیی آموزش‌های دانشگاهی رشته مدارک پزشکی از

دید فارغ التحصیلان شاغل این رشته

در مراکز درمانی و آموزشی شهرهای شیراز و اصفهان: ۱۳۷۶

* اباذر حاجوی * دکتر سوگند تورانی * فاطمه حسینی

● آزاده معتقدمند

چکیده:

هدف از پژوهش حاضر بررسی میزان کارآیی آموزش‌های دانشگاهی از دید فارغ التحصیلان شاغل در مراکز درمانی و آموزشی می‌باشد. این مطالعه به صورت توصیفی انجام گرفته است. و اطلاعات از طریق توزیع پرسشنامه‌ها در بین پاسخگویان و به صورت حضوری توسط محقق گردآوری گردیده است. اطلاعات توسط جداول مختلف مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. جامعه پژوهش فارغ التحصیلان کاردانی و کارشناسی رشته مدارک پزشکی است که در مراکز درمانی و یا آموزشی شاغل بودند و تعداد کل نمونه ۵۱ نفر بود. نتایج حاصل از این تحقیق حاکی از آن است که:

۱- بیشترین درصد افراد در شروع کار از شغل خود آگاهی متوسط داشته‌اند (۶۴٪) و سپس باکسب تجربیات شغلی، آگاهی آنها به حد بالایی رسیده است (۹۴٪) که این نکته خود مبین آن است که کارآموزی در طول دوره آموزشی از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است لذا باید کارآموزی‌ها به صورت پر محتوا و با اهمیت تر ارائه گردد.

۲- اکثریت گروه‌های پاسخگو بیان نموده‌اند که جهت واحدهایی که گذرانده‌اند منبع درسی مناسبی نداشته‌اند (۵۹٪) بنابراین باید در راستای تأمین منابع درسی کوشش گردد.

۳- بعضی از دروس دارای کارآیی زیادی بوده‌اند که باید از نظر گسترش و پر محتوا کردن آن کوشش شود این دروس عبارتند از: فیزیولوژی و آناتومی - کلیات پزشکی - مدارک پزشکی - داروشناسی - اصطلاحات پزشکی، کدگذاری بیماریها و کارآموزی کاردانی و کارشناسی.

واژه‌های کلیدی: میزان کارآیی - آموزش‌های دانشگاهی

مقدمه:

به دلیل اهمیتی که مدارک پزشکی در زمینه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، قانونی، و... دارد باید در حفظ این مدارک مهم و استفاده صحیح از آنها نهایت سعی و کوشش را انجام دهیم. لذا با توجه به این اهمیت کسانی که مسئول حفظ و نگهداری، یا ارزشیابی این مدارک هستند باید از درجه آگاهی و بینش بالایی برخوردار باشند. این اهمیت نیز در مورد اشخاصی که مسئولیت

*** عضو هیأت علمی دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی

● کارشناس ارشد مدارک پزشکی

آموزش دانشجویان این رشته را به عهده دارند صدق می‌کند.

تربیت نیروی انسانی در رشته مدارک پزشکی در هر یک از مقاطع کاردانی و کارشناسی احتیاج به عناصری دارد، از جمله: در اختیار داشتن هزینه کافی، واحدهای درسی مناسب، اساتید مجرب و کاملاً مسلط به علوم مختلف این رشته، و منابع درسی مناسب. دانش آموختگان این رشته پس از گذراندن کامل دوره‌های آموزش دانشگاهی جذب محیط کار می‌شوند. هدف پژوهش حاضر تعیین نظرات فارغ التحصیلان کاردان و کارشناس شاغل در مراکز درمانی و یا در مراکز آموزشی نسبت به کارایی آموزشهای دانشگاهی گذشته مدنظر می‌باشد. برای به حداکثر رساندن بهره‌وری دوره دانشگاهی این رشته بهتر است حتی الامکان از اتلاف وقت مفید دانشجویان جلوگیری کردن که به نظر می‌رسد این امر به وسیله بازنگری در واحدهای درسی و منابع آنها، و از طریق نظرسنجی از فارغ التحصیلان شاغل در مراکز درمانی و آموزشی این رشته امکان‌پذیر می‌باشد. چراکه شاغلان این رشته بهترین پاسخگو به کارایی و یا عدم کارایی آموزشهای فوق می‌باشند. با توجه به هزینه‌های زیاد دوره‌های آموزشی و تربیت نیروهای کاردان و کارشناس مدارک پزشکی و نیز مدت زمانی که دانشجویان و اساتید در این زمینه می‌گذرانند ضروری است که بازدهی این سرمایه‌گذاری از طریق نظرسنجی از شاغلان این رشته در مراکز مختلف مورد ارزیابی قرار گیرد. هدف از پژوهش حاضر تعیین نظرات فارغ التحصیلان رشته مدارک پزشکی شاغل در بخشهای مدارک پزشکی و مراکز آموزشی نسبت به آموزشهای دانشگاهی این رشته اعم از تعداد واحد، روش تدریس، وجود منابع درسی، و کارایی واحدهای پایه و اصلی و تخصصی و کارآموزی می‌باشد.

روش پژوهش:

این پژوهش به صورت توصیفی انجام گرفت. جامعه پژوهش فارغ التحصیلان کاردانی و کارشناسی دوره ۱۳۷۰ - ۱۳۷۶ مدارک پزشکی بودند که در مراکز درمانی و یا مراکز آموزشی شهرهای اصفهان و شیراز اشتغال داشتند. در این پژوهش تعداد کل جمعیت مورد بررسی ۶۲ نفر تعیین شد اما به دلایل مختلف، از جمله: مرخصی طولانی، پایان یافتن طرح، و پاسخ ندادن به سؤالات این تعداد به ۵۱ نفر کاهش یافت. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بود و پرسشنامه تهیه شده شامل ۳ قسمت اصلی است که عبارتند از:

- ۱- مشخصات فردی پاسخگو به همراه نوع و مکان اشتغال و نظریات کلی وی
  - ۲- تقسیم بندی دروس دوره کاردانی همراه با نظر خواهی از استاد هر درس در رابطه با تعداد واحدها، روش تدریس، منابع درسی، و کارایی هر درس.
  - ۳- تقسیم بندی دروس دوره کارشناسی همراه با نظر خواهی از استاد هر درس در رابطه با تعداد واحد، روش تدریس، منابع درسی، و کارایی هر درس.
- پرسشنامه با مراجعه مستقیم پژوهشگر به بیمارستان‌های شهرهای اصفهان و شیراز، بین فارغ التحصیلان کاردان و کارشناس توزیع گردید. تکمیل پرسشنامه به صورت حضوری صورت گرفت. اطلاعات به صورت دستی استخراج گردید، و تحلیل اطلاعات بدست آمده توسط روشهای آمار توصیفی انجام پذیرفت.

یافته‌های پژوهش:

- الف) از سؤالات پرسشنامه نتایجی به دست آمد که به شرح زیر می‌باشد:
- تعداد فارغ التحصیلان شاغل زن (کاردان و کارشناس) از تعداد مردها بیشتر بود (۷۸٪).
  - تعداد شاغلان کارشناس بیش از شاغلان کاردان بود (۵۹٪).
  - تعداد شاغلان در مراکز درمانی بیش از شاغلان در مراکز آموزشی بود (۸۴٪).
- ب) از جمع بندی پاسخهای مندرج در جداول مختلف نتایج زیر به دست آمد:
- ب-۱- دروس پایه کاردانی
بررسی دروس پایه کاردانی نشان داد که درس فیزیولوژی و آناتومی نسبت به دروس دیگر دارای کارایی زیادی بوده، به طوری که نتایج نشان داد دروسی که تدریس آنها ضعیف صورت گرفته است از کارایی اندکی برخوردار می‌باشد.
  - ب-۲- دروس اصلی کاردانی
بررسی دروس اصلی کاردانی نشان داد که بیشترین کارایی مربوط به واحدهای کلیات پزشکی، اصطلاحات پزشکی، و کامپیوتر و در بعضی موارد زبان اختصاصی و ماشین نویسی می‌باشد.
  - ب-۳- دروس تخصصی کاردانی
بررسی دروس تخصصی کاردانی نشان داد که تمام دروس به جز درس آمار حیاتی مقدماتی از کارایی بالایی برخوردار می‌باشند، حتی هنگامی که روش تدریس آنها نیز متوسط ذکر شده باشد.
  - ب-۴- درس کارآموزی کاردانی
بررسی نشان داد که کارآموزی از کارایی بالایی برخوردار می‌باشد.
  - ب-۵- دروس پایه کارشناسی
بررسی نشان داد که دو درس داروشناسی و جامعه‌شناسی پزشکی با وجود تعداد واحد، روش تدریس، و منابع درسی مناسب از کارایی اندکی برخوردار می‌باشد.
  - ب-۶- دروس اصلی کارشناسی
بررسی دروس فوق نشان داد که بیشترین کارایی مربوط به واحدهای کلیات پزشکی، کامپیوتر، و اصطلاحات پزشکی بوده و در اکثر موارد واحدهایی که روش تدریس آنها متوسط صورت گرفته از کارایی اندکی برخوردار بوده و یا فاقد کارایی می‌باشند.
  - ب-۷- دروس تخصصی کارشناسی
نتایج نشان داد با وجودی که واحد مدارک پزشکی در مجموع از روش تدریس متوسطی برخوردار بوده، اما این واحد و نیز واحد کدگذاری بیماری‌ها از بیشترین کارایی برخوردار می‌باشند. واحدهای سمینار مدارک پزشکی و مدیریت مدارک پزشکی که روش تدریس ضعیف یا متوسطی داشته‌اند از کارایی اندکی برخوردار بوده و یا فاقد کارایی می‌باشند.
  - ب-۸- درس کارآموزی کارشناسی
این درس از کارایی بالایی برخوردار بود.

بحث و نتیجه گیری:

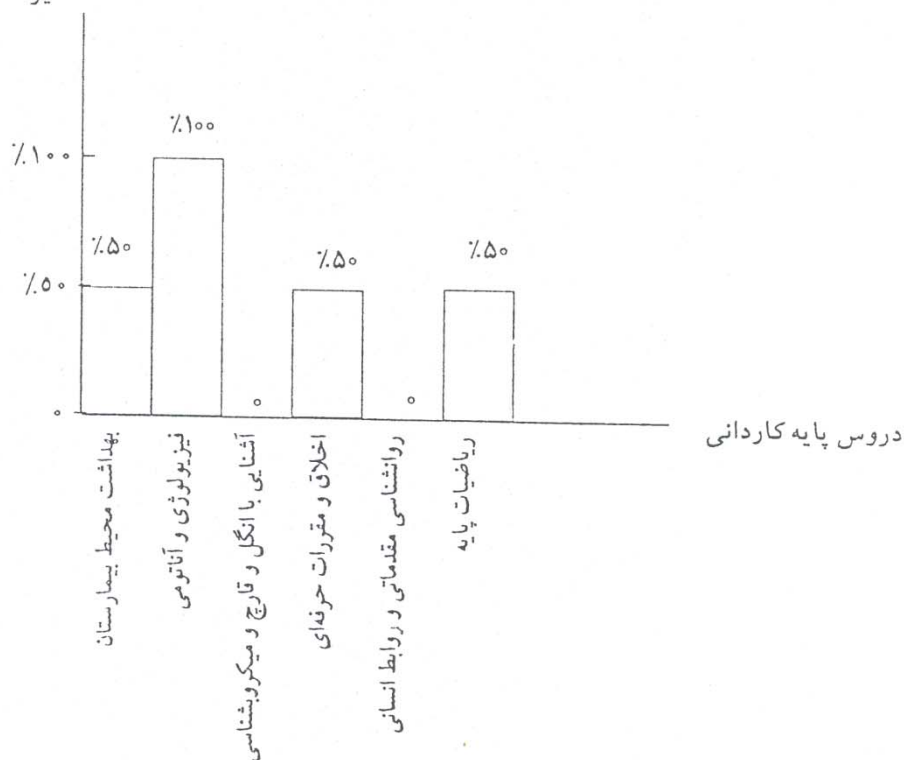
با توجه به نتایج پژوهش به عمل آمده و اهمیت واحدهای کارآموزی، می توان بیان داشت این واحدها در طول ترمهای مختلف و با حضور کامل مربیان به صورت پر بارتری ارایه گردد. در رابطه با دروس پایه کاردانی با توجه به اینکه اکثر واحدهایی که روش تدریس آنها ضعیف صورت گرفته، از کارایی اندکی برخوردار بودند نحوه و روش تدریس این درس باید از توجه بیشتری برخوردار گردد. همچنین با توجه به کارایی بالای دروس فیزیولوژی و آناتومی لازم است به این دروس نیز اهمیت بیشتری داده شود.

در رابطه با دروس اصلی کاردانی، از آنجائیکه دروس کلیات پزشکی و اصطلاحات پزشکی به یادگیری واحد کدگذاری بیماریها کمک می کند، بدون شک دو درس مزبور توجه بیشتری را می طلبد. در رابطه با دروس تخصصی کاردانی نیز با توجه به کارایی دروس مدارک پزشکی، کدگذاری بیماریها، شاخص های آمار بیمارستانی، اصول و روش های بایگانی، و بایگانی پزشکی این دروس باید از اهمیت بیشتری برخوردار شوند.

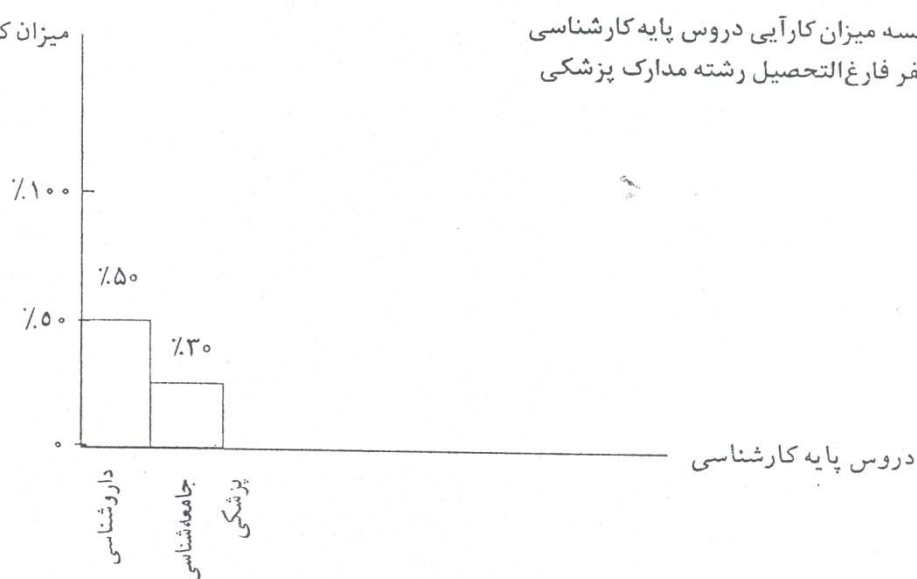
در رابطه با دروس پایه کارشناسی، دروس داروشناسی و جامعه شناسی پزشکی با توجه به اینکه از نظر تعداد واحد، روش تدریس، و منابع درسی مناسب بوده اند، اما از کارایی بالایی برخوردار نبودند. در مورد دروس اصلی کارشناسی نیز دروس کلیات پزشکی، اصطلاحات پزشکی، و کامپیوتر از کارایی بالایی برخوردار هستند و در رابطه با دروس تخصصی کارشناسی درس کدگذاری بیماریها از کارایی بالایی برخوردار می باشد. اما دروسی از جمله: مدیریت مدارک پزشکی و سمینار مدارک پزشکی فاقد کارایی می باشند، که از این لحاظ باید به محتوی آنها توجه شود. به طور کلی در رابطه با برنامه آموزش دوره کاردانی و کارشناسی عموماً دروسی که دارای کارایی بیشتری هستند به صورت گسترده تر و پرمحتواتر ارایه گردد.

نمودارهای زیر کارآیی دروس مختلف رشته مدارک پزشکی در مقاطع کاردانی و کارشناسی را از دید جمعیت مورد مطالعه نشان می دهند.

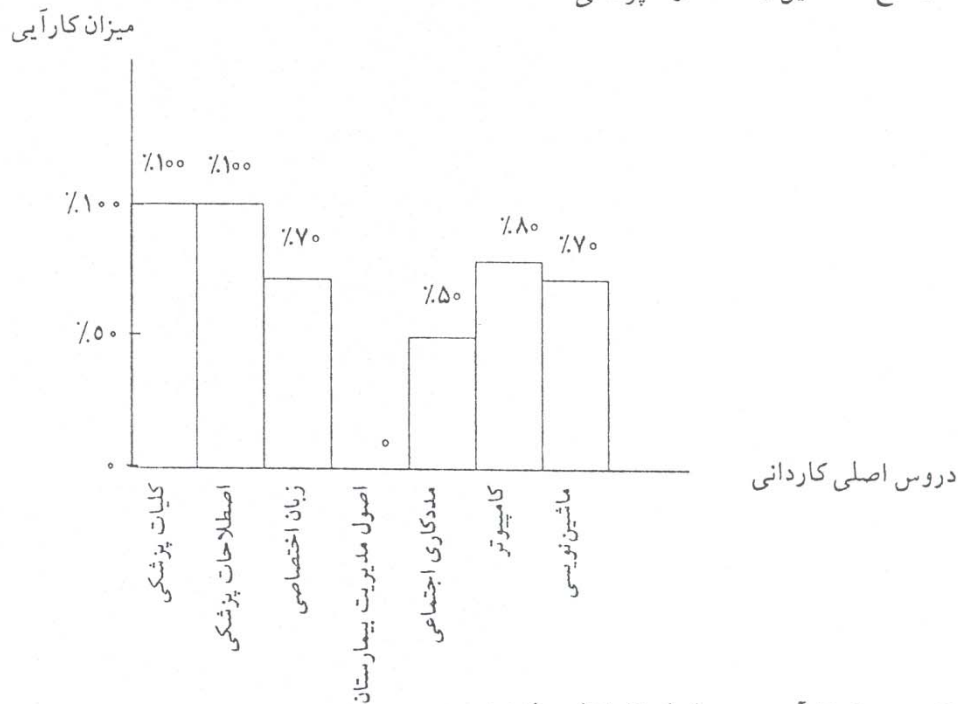
نمودار مقایسه میزان کارآیی دروس پایه کاردانی از دید ۵۱ نفر فارغ التحصیل رشته مدارک پزشکی

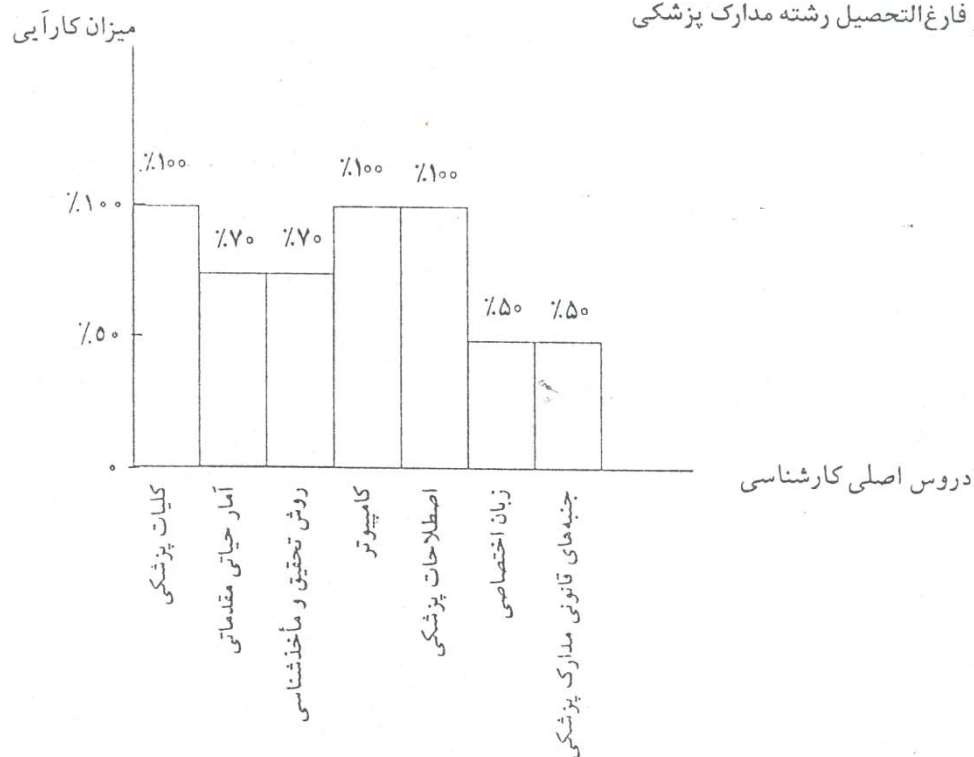
نمودار مقایسه میزان کارآیی دروس پایه کارشناسی از دید ۵۱ نفر فارغ التحصیل رشته مدارک پزشکی

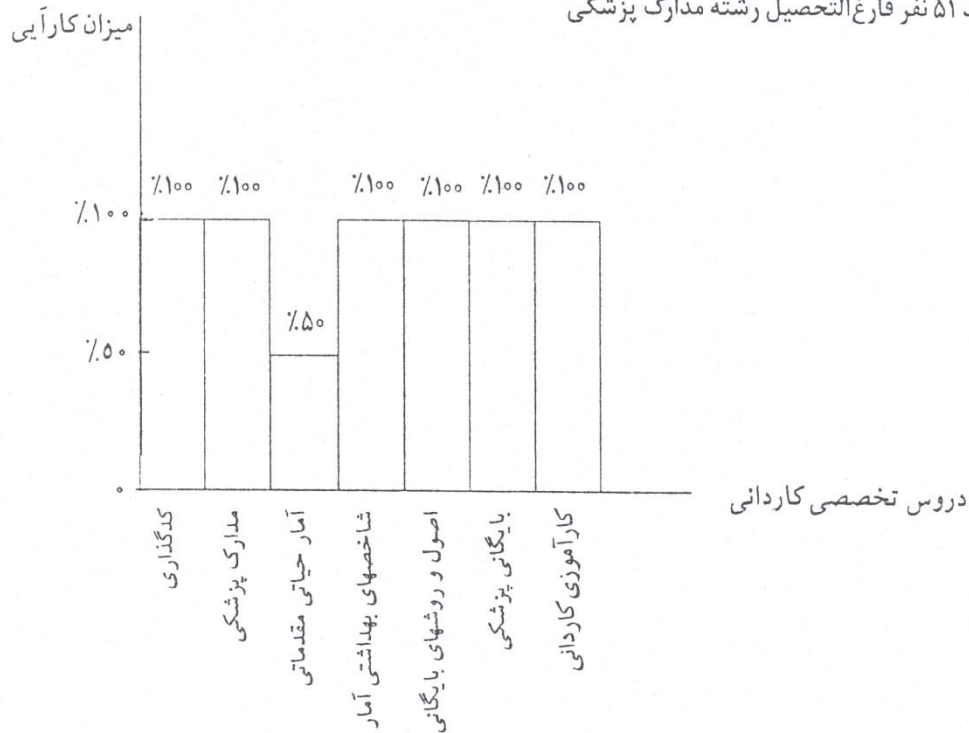
نمودار شماره ۳. مقایسه میزان کارآیی دروس اصلی کاردانی از دید
۵۱ نفر فارغ التحصیل رشته مدارک پزشکی

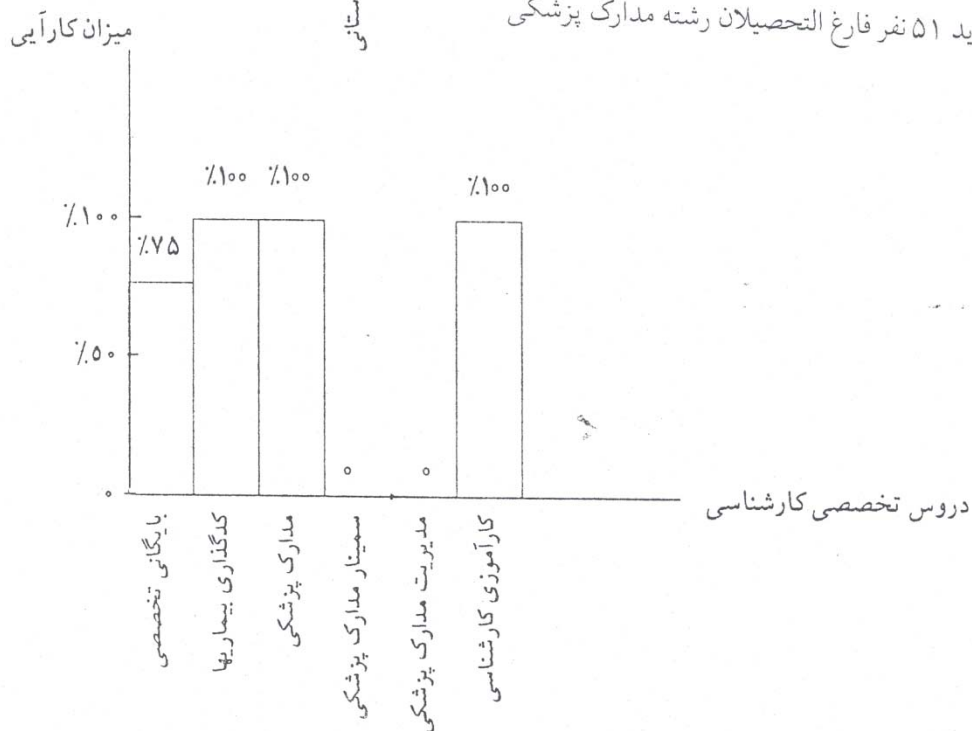
نمودار مقایسه میزان کارآیی دروس اصلی کارشناسی از دید
۵۱ نفر فارغ التحصیل رشته مدارک پزشکی

نمودار مقایسه میزان کارآیی دروس تخصصی کاردانی
از دید ۵۱ نفر فارغ التحصیل رشته مدارک پزشکی

نمودار مقایسه میزان کارآیی دروس تخصصی کارشناسی
از دید ۵۱ نفر فارغ التحصیلان رشته مدارک پزشکی

فهرست منابع:

- ۱- حاجوی، اباذر. «آموزش مدارک پزشکی در ایران» مقاله، دانشگاه علوم پزشکی ایران. ۱۳۷۱
- ۲- حاجوی، اباذر. «آموزش مدارک پزشکی و برنامه ریزی سیستم آموزشی مطلوب آن در آینده»، خلاصه مقالات دومین سمینار سراسری مدارک پزشکی در ایران، معاونت پژوهشی وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۷۲
- ۳- حاجوی، اباذر. «بررسی نگرش مدرسان دوره کارشناسی مدارک پزشکی در مورد برنامه درسی این دوره» پایان نامه، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۷۳
- 4- Hamilton, James, A. University Education For Administration in Hospital, American Council on Education, washington D.C,1990.
- 5- Mueller Irene, "Associate of Applied Science Degree, USA,1997.
- 6- Rita Finnegan Executive Message " Journal of the American Medical Record Association, Dec. 1990.